

О. Проскурякова

ГРИМ ЯК ЕЛЕМЕНТ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ

О. Proskuriakova

MAKE-UP AS A TOOL OF SOCIO-CULTURAL ADAPTATION

Грим постає невід'ємною частиною людської культури, своєрідною формою самовираження та мистецтва, яка існує в суспільстві тисячі років. Від Стародавнього Єгипту до сучасних модних показів грим використовувався в здійсненні ритуальних та суто естетичних цілей. В останні роки помітно зростає інтерес до дослідження різноманітних елементів і форм культури повсякденності як інструментів соціокультурної адаптації, особливо в контекстах міграції та глобалізації. Спираючись на міждисциплінарні дослідження в галузі культурології, психології та соціології, у дослідженні розглядається різний рольовий набір у системі здійснення гримувальним мистецтвом функції соціокультурної адаптації.

Соціально-культурна адаптація стосується процесу, за допомогою якого індивіди або групи пристосовуються до нового культурного середовища. Механізми адаптації включають низку психологічних, соціальних і культурних чинників, серед яких доречно визначити: засвоєння мови, соціалізацію та розвиток нових культурних норм та цінностей тощо. З цього приводу грим спроможний відігравати важливу роль у цьому процесі, сприяючи збереженню певної культурної ідентичності та соціальній інтеграції, забезпечуючи ефективні засоби самовираження людини й соціальних спільнот.

Однією з ключових значень гриму в соціокультурній адаптації є його роль у збереженні культурної самобутності. Для багатьох мігрантів грим може слугувати потужним нагадуванням про їхню культурну спадщину та слугувати засобом збереження зв'язку зі своїм корінням. Цей фактор особливо важливий у випадках, де існує ризик культурної ерозії або асиміляції. Використовуючи традиційні техніки, стиль, форми гриму, людина може сигналізувати про свою культурну ідентичність та разом з цим утверджувати власне почуття належності до певної традиції. Наприклад, мехенді (менді), традиційні малюнки хною (фарба з висушеного листя лавсонії), є поширеною формою прикрашання тіла серед жінок у багатьох культурах Близького Сходу та Південної Азії. Ця техніка не тільки естетично приваблива і несе в собі складні семіотичні конструкції, а й слугує символом культурної спадщини та самобутності. Продовжуючи використовувати візерунки хною в новому культурному контексті, жінки-мігрантки можуть підтримувати зв'язок зі своїм культурним корінням та повідомляти про свою ідентичність з власною культурною спадщиною.

Функція адаптації гриму дозволяє сприяти інтегративним процесам у новому середовищі. Переміщення в нове культурне середовище може бути важким досвідом, особливо для людей, які не поділяють зовнішній вигляд чи ціннісно-естетичні стандарти панівної культури. У таких випадках макіяж може слугувати засобом подолання культурних розбіжностей та полегшення соціальної взаємодії. Наприклад, дослідження, проведене Токійським університетом у 2021 р., засвідчило, що макіяж може бути ефективним інструментом для зменшення соціальної тривоги та покращення соціальної взаємодії між трансгендерними людьми. Трансгендери часто стикаються зі значними проблемами в соціальній інтеграції через стигматизацію та дискримінацію, яких вони зазнають від суперечників. Макіяж

може стати засобом для створення більш жіночного вигляду, що може допомогти зменшити соціальну тривогу та посилити відчуття включеності в новітню спільноту.

Грим може слугувати ефективним засобом самовираження в нових соціальних та культурних умовах. Переміщення в інше середовище може стати трансформуючим досвідом, що буде спонукати людину до потреби самовираження себе. Різні форми прикрашання тіла можуть задовольнити цю потребу, дозволяючи експериментувати з новими стилями, кольорами та техніками. Це допоможе виразити власну індивідуальність, одночасно адаптуючись до нових культурних норм і стандартів краси.

Отже, грим може розглядатися в якості ефективного інструменту соціокультурної адаптації, який виконує ролі збереження культурної ідентичності, сприяння соціальній інтеграції та вираження індивідуальності. Важливо визнати, що сам по собі макіяж не може вирішити складні культурні та соціальні проблеми. Натомість його доречно розглядати як одну з багатьох потенційних стратегій сприяння адаптації та міжкультурного взаєморозуміння.

Ураховуючи зростання міграційних та глобалізаційних процесів, означений контекст відкриває широкі можливості для досліджень гримувального мистецтва на перехресті культурологічного та мистецтвознавчого підходів. Крім того, дослідження широкої практики використання мистецтва гриму дозволить зрозуміти поліфункціональне його значення у світовому соціокультурному просторі.

О. Мухін

**ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ЛЮДИНИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ
У ФІЛЬМІ Н. АНТАЛА «ХИЖАКИ» (2010)**

О. Mukhin

**VALUE ORIENTATIONS OF A HUMAN UNDER EXTREME CIRCUMSTANCES
IN N. ANTAL'S "PREDATORS" (2010)**

Тема відносин людей та інопланетян завжди була однією із центральних в жанрі космічної кінофантастики. Саме інтерпретація прибульців, як агресивних ворогів, що мають лише деструктивні цілі стосовно людства, є переважаючою в жанрі. Це бачення інопланетян сформувалося ще на самому початку історії жанру, у 1950-х рр. XX ст., у таких стрічках: «Війна Світів» (1953), «Загарбники з Марсу» (1953), «Вторгнення викрадачів тіл» (1956), «Дещо» (1951), та зберегло сильні позиції впродовж подальшої еволюції кінофантастики («Чужий» (1979), «Хижак» (1987), «День Незалежності» (1996), «Марс атакує!» (1996), трилогія «Люди в Чорному» (1997, 2002, 2012)).

У темі протистояння людей та інопланетян дуже цікавими є стрічки, де умови конфлікту й мотивація опонентів подані нестандартно, на відміну від сценарію, коли прибульці захоплюють Землю, а люди при цьому завжди показують ідеальну єдність та взаєморозуміння при обороні. У цьому плані виділяється фільм Н. Антала «Хижаки» (2010), де інопланетяни представлені як звичайні прихильники мисливства, які сприймають землю лише як гідних суперників, з якими можна позмагатися в цій справі. І люди тут показані як випадкові особи, викрадені та доставлені на планету прибульців, задля участі в їхніх мисливських іграх. Звісно, що в таких незвичайних умовах боротьби у людства розвиваються зовсім інші якості та цінності для виживання.